

Člen 7.

Preizkušnja je teoretična (ustna in praktična). Opravlja se v enem roku. Kandidati se morajo javiti komisiji štiri mesece pred preizkušnjo, da premejo temo za domačo nalogo, ki jo oddajo do dne 31. oktobra izpraševalni komisiji. V nalogi morajo biti natančno navedeni vsi viri, ki jih je kandidat uporabljal. Z njo naj pokaže koliko je sposoben, samostojno izražati svoje mnenje o slepstvu.

Člen 8.

Pismena preizkušnja je ključna naloga pod nadzorstvom izpraševalne komisije. Temu se določajo v seji ter se nanašajo na spov. navedeno v členu 6.

Člen 9.

Z učenim nastopom naj pokaže kandidat, kako ume praktično udeleževati znanje in spretnost kot učitelj slepcev. Opravlja se na šoli za slepce.

Člen 10.

O redovanju, izpričevanju, odstopu, ponavljanju izpita in plačevanju pristojbine veljajo določbe izpraševalnega reda za osnovne ali meščanske šole.

Člen 11.

Ta pravilnik stoji v veljavo z dnem ko se priobči v »Uradnem listu«.

V Ljubljani, dne 31. dec. 1922.

Pokrajinska uprava za Slovenio.

Oddelek za prosveto in vere.

Pokrajinski namestnik: **Iv. Hribar** s. r.

Dostavek: Po členu 3. pričujočega pravilnika so imenovani članom izpraševalnega odseka: Dr. Alfred Šerko, dr. Leopold Ješe in tov. Jos. Kobal.

Dr. Leopold Poljanec:

Naraščaj Rdečega križa.

Naraščaj je — to je treba posebe poudarjati — privesek našega državnega društva in to je član »Lige društev Rdečega križa«, ki obsega zdaj 38 narodnosti. Naraščaj začne najprirodneje delovati z »Igro za dobro zdravje«, ki pa jo primerneje imenujemo tekmo. Ta tekma izhaja psihološko pravilno iz zdravega egoizma, ki ga je v vsakem otroku, ter ga uči paziti na lastno zdravje. Učenec se zaveže, da bo po določenih pravilih gledal na snago telesa, posebno rok, ust in zob, na snago razreda in stanovanja ter vestno (fair play) zabeleževal ob nadzorstvu staršev, starejših bratov ali sester tri mesece od dne do dne v posebne razpredelnice s križci vsa ona dela, ki jih je izvršil po predpisih. Vnemu pri igri izdatno podpira sugestija množice, zakaj ves razred igra ali vsaj večina v razredu in učenec skuša prekositi učenca. Kadar pa učenec tri mesece ob vedno večjih zahtevah tekmuje za dobro zdravje, jim pridejo glavna pravila zdravstva v meso in kri, stara navada postane železna srca. Učitelj tekmo modro vodi, svetuje, navdušuje mladino, toda glavni pomen ima vendarle področje, saj mora učenec večino predpisanih točk izvršiti doma.

K bolnemu otroku pokličemo zaupljivo zdravnik, se posvetujemo z njim o podrobnostih ter se ravnamo po izdanih navodilih. Zakaj bi ne bilo enakega tesnega stika med starši in med šolo, ako hoče ta mladino vzgajati v zdravju, jo varovati boleznih, ter rodbini prihraniti mnogo skrbi in izdatkov? Mogoče je tako vzajemno delovanje, kakor nam pričajo šolske prilike na Angliškem, in tudi pri nas mora priti do njega.

Tekma za lastno zdravje pa otrokom kmalu pokaže in dokaže, da poedinec niti zdravja ne more doseči sam po sebi, temveč da je navezan na družbo, ki se iz nje ne more in ne sme izločiti. Pazeč na snago v razredu, stanovanju, na ulici skrbi učenec za zdravje součencev, sodelavcev, sosedov, zatirajoč mrčes in ravnaoč se po higienskih pravilih ne varuje samo sebe, temveč tudi človeško družbo kužnih bolezni. Učenec, ki v njem prekipava zdravja in življenja, učitelj ob spretnem postopku tako lahko vcepi (a težko zapove) altruizem, da se je treba pobrigati tudi za bolnega ali drugače nesrečnega součence ter mu pomagati po najboljših močeh. Obzorje razreda, njega altruistično delovanje se širi; boleznih, siromaštva in nesreče ni samo v razredu, temveč jih je toliko v domačem kraju, okraju, pokrajini, državi (glad v Dalmaciji in Črni gori). Sočutje mladine se ne ustavi niti ob državnih mejah, marveč zahrepeni po sorodskih izven naših meja ter slednjič premeri in objame ves svet, kakor nam tako lepo dokazuje delovanje naraščaja ameriškega Rdečega križa (The Junior Red Cross). Tekma za dobro zdravje pa že sama vzgaja mladino tudi v odlikovanosti, ljubezni do resnice in v altruizmu, zakaj na zadnjem mestu omenjenih razpredelnice se skromno skriva (last not least) kakor dišča vrtolca pod grmovjem najvažnejše vprašanje, ki mora nanj učenec vsak večer odgovoriti: »Ali si učil danes najmanj eno dobro delo?« Vsak večer je treba izpraševati vest, polagati

račun in presojati delovanje in nehanje — materi in otroku; tekma za dobro zdravje postane tako brez vsake usiljivosti važna institucija velikega vzgojnega in hravnega pomena. To ni »igrackanje«, ta nagla in ostra obsodba nas ni počastila, a je naše odkrite prijatelje onkraj morja, ki vedo, kaj delajo, globoko užalila. (Konec. prihi.)

Ferjalni Savez učiteljstva.

JUGOSLOVENSKEMU UČITELJSTVU!

V prošlih in predprošlih počitnicah je razpravljala kongres F. S. o vprašanju vstopa profesorjev in učiteljev v Ferjalni Savez. Rešiti je bilo treba vprašanje: ali na, se organizirajo nastavniki (profesorji, učitelji) z dijaštvom v skupni F. S., ali naj se osnuje zanje poseben, t. j. Nastavniški fer. Sav. Medtem ko je bilo na prvem kongresu rešeno to vprašanje kompromisno (potom težko ustvarljivih Krajevnih Udruženj) — je rešeno na zadnjem kongresu principijelno: učitelji in profesorji so sprejeti v skupni F. S. pod istimi pogoji kot dijaki. Dijaki-ferjalci ene šole naj tvorijo (z nastavniki-ferjalci te šole) eno podružnico; učitelji-ferjalci enega učiteljskega društva naj tvorijo analogno svojo posebno podružnico. Pozivamo vse tiste, ki bi hoteli osnovati pri svojem okrajnem društvu podružnico F. S., da se javijo Glavnemu Poverjeništvu F. S. v Beogradu II. Muška gimnazija, ki jim bo poslala pravila, poslovnik in potrebne formulare za vpisovanje. Na isti naslov se obračajte tudi za vsa druga navodila in informacije.

Ta poziv na učiteljstvo je zakasnel iz sledečih razlogov: Niti blejska skupščina, niti sarajevski kongres UJU nista imela časa, da bi se principijelno izrazila o vstopu učiteljstva v skupni F. S. (kot je to storil ljubljanski profesorski kongres.) Do sedaj smo čakali, da bi to storili upravni odbori. — Radi počasnosti ministrstva prosvete, ki do danes še ni proučilo in odobrilo na drugem kongresu izglasanih pravil F. S., stvar, tudi tem potom še ni rešena. Razen tega bi imel biti tega meseca donešen nov »pravilnik o povlaščenih voznih«. V sled volitev tudi to še ne bo kmalu rešeno.

Z današnjim pozivom prehajamo preko vsega tega k delu: k osnivanju učiteljskih podružnic F. S. Prva je že organizirana: ta je CXXXVII. podruž. kod Sreskog Učiteljskog Društva in Kruševcu. Sledite vsi! Kadar se bo reševalo vprašanje novega pravilnika o povlaščenih voznih treba da ste tu vsi in da z nami vred zahtevate povoljne povlastice za vse ferjalce-dijake in nastavnike.

Beograd, 29. januarja 1923.

Dr. Janže Novak,
Glav. Pov. F. S.

P. S. Članek g. V. Pirnata v zadnji številki »Učiteljskega Tovariša« je v toliko netočen v kolikor g. Pirnat ni — po moji krivdi — informiran o zaključkih zadnjega našega kongresa, ki je izglasal pravila po katerih morejo učitelji tvoriti samostojne podružnice F. S.

Iz Jugoslavije.

— V Ljubljano je dospel šef kabineta ministrstva prosvete g. Jovo P. Jovanović, član Glavnega odbora UJU. Prišel je skupno s podpredsednico ženskega pokreta v Beogradu go. Dežer, Ga. Dedijer je dospela v svrhu proučevanja našega gospodinjkega šolstva. V ponedeljek sta posetila gospodinjko šolo v Mladiki. — Ob tej priliki smo se informirali pri gosp. šefu o vesti, ki jo je prineslo dnevno časopisje v pretečenih dneh, da se izdeluje v vladi zopet nov načrt šolskega zakona in o naredbi, da se pripusti učiteljstvo na filozofsko fakulteto univerze. Prvo vest je odločno dementiral drugo na potrdilo, da se deluje v ministristvu na tem in da bo zadeva najbrže uspela.

— Stanar na znaša po zakonu o draginskih dokladah v II. razredu (po mestih) do letne plače 2999 Din 4 Din. v III. razredu (po trgih in vaseh) 2 Din. od 3000 do 4999; v II. razredu 5 Din. v III. razredu 2 Din od 5000 do 7499 v II. razredu 9, v III. razredu 5 ter od 7500 Din letno naprej v II. razredu 13 in v III. razredu 9 Din. — Stanar na upokojencev znaša do 2999 Din letne pokojnine v II. razredu 7, v III. razredu 5 ter od 3000 Din dalje v II. razredu 6 Din. v III. razredu pa 4 Din na dan.

— Odlikovanje. Z redom Sv. Save V. reda je odlikovana tov. Jerica Zemljanova, voditeljica gospodinske šole v »Mladiki« in nadzornica gospodinskih šol v Sloveniji. Odlikovana je za zasluge,

na polju gospodinskega šolstva. Odlikovanje ji je izročil imenoma ministrstva, ob navzočnosti učit. zbora in gojenk Mladike, šef kabineta ministra prosvete g. Jovo P. Jovanović.

— Učn. uspehi na učiteljskem. Učiteljske v Ljubljani: a) moško: 157 gojencev. Pozitivne rede je prejelo 110, padlo v enem predmetu 21, v dveh ali več predmetih 18, dva ponavljajna izpita. Uspeh torej, posebno se z ozirom na slab material zadovoljiv. b) žensko: 191 gojenk. Neugoden uspeh pri 8, med temi dva ponavljajna izpita. Izbran material, bogša predizobrazba, marljivost. — Državno moško učiteljske v Mariboru: Gojencev 161, gojenk 33, skupaj 194. Pozitivni red 155, negativni 38, nerazredovan 1. — Drž. žensko učit. v Mariboru: 3letniki, štev. gojenk 98. Pozitivne rede je dobilo 85 (86%), z enim nezadostnim 7%, z dvema ali več 4%, ne razredovane 2%. — Zasebno žensko učiteljske šolskih sester: število gojenk 165. Pozitiven uspeh je bil pri 155 gojenkah, 1 nezadosten pri 8, 2 ali več nezadostnih pri eni. Nerazredovana ena.

— Opozorjamo na sklepe zadnje seje ožjega sosveta pov. UJU, ki se nahajajo v današnji številki zadel.

— Okrajna učiteljska društva opozorjamo da na svoje sklepe o naročitvi »Narodne Prosvete« v smislu sklepa širjega sosveta sporoče poverjenstvu UJU. Dovoljno je po dopisnici, da ve poverjenstvo potem razpolagati z drugimi izvodi.

— Pohvalno priznanje je izrekel višji šolski svet Kajnlit Valentini, učitelju na deški ter kandi R., učiteljici na deški osnovni šoli Ptuj-okolca za izredno marljivo in prav smotreno delo v šoli ter za prav dobre vzgojne in učne uspehe. K temu odlikovanju iskrene čestitke. — Ožji tovariši.

— Tov. Filip Hauptmanu, nadučitelju v Svecini pri Mariboru je višji šolski svet v svoji zadnji seji lanskega leta izrekel soglasno priznanje in zahvalo za njegovo uspešno delovanje. — To priznanje in zahvalo je zaslužil mož v polni meri, kajti na svojem mestu služi nad 30 let in to do prevrata kot pravi narodni »mučenik« v kraju, kjer sta imela nemški »Schulvereine« in »Südmärka« močno postojanko. Kljub nemškemu in nemčurškemu pritisku je ostal narodno neomahljiv ter odgojil tudi svoje otroke v narodnem duhu.

— Tovariše, ki so prodavali o našem narodno-prosvetnem delu pri okrajnih učiteljskih društvih vabimo, da vpošlje o svoje referate na uredništvo. Ker bodo njihove razprave dobrodošle za »anketo o našem narodno-prosvetnem delu«. Saj je mnogo tovarišev, ki so razpravljali o tem. Čudimo se, da se nobena učiteljica ne oglasi, da bi razpravljala o poslanstvu učiteljice na polju narodne prosvete in o delu izven šole.

— Tajne okrajnih učiteljskih društev opozorjamo da morajo sklepe in resolucije zborovani poslati tudi na poverjenstvo (noleg uredništva »Učit. Tov.«), ker oddaja uredništvo rokopise v tisk in jih ne izroča poverjenstvu.

— Fran Fabinc, Umrl je v Ljubljani Fran Fabinc prof. na slov. trg. šoli. Pokojnik je bil večletni urednik »Slovenskega Učitelja«. Služboval je svoječasnno na osnovni šoli na Jesenicah, potem v Ljubljani. Nameščen je bil na vadnici državnega učiteljskega in pridelen trgovski šoli. Poleg strokovne izobrazbe je posvečal mnogo pozornosti v svojem življenju tudi splošni izobrazbi, ki si jo je na podlagi svoje nadarjenosti visoko dvignil. — N. p. v m.!

— Tovariši — lovci! Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani potrebuje v svrhu svojega obrata razne ustreljene ptice in živali, ki bi bile primerne za gačenje. V ta namen se naprošajo vsi tovariši-lovci, naj nam o prilikah pošljajo take eksemplare. Stroške in poštnino povrnemo. Na delo tedaj; procvit naših gospodarskih podjetij je korist celotne naše organizacije, ker se čisti dobiček od njih uporablja izključno za organizacijo in narodno-kulturne namene!

Naša samoizobrazba.

— »O razvoju srbske književnosti«, predaval pri »Učit. dr. za krški okraj« dne 13. januarja 1923 tov. M. Stupica.

— »O slov. učitelju v Cankarju«, predaval pri »Celjskem učit. društvu« dne 13. jan. tov. Franjo Roš.

— »Kako in kedar izgovarjamo si z v«, razpravljali pri Celjskem učit. dr. dne 13. jan. 1923 tov. str. uč. Černei.

— »Vzgajajmo novo generacijo«, predaval pri »Belokranjskem učiteljskem

d. »štva«, dne 13. januarja 1923 tovariš Bogovič.

— »O telesni vzgoji«, predaval pri Šoštanskem učiteljskem društvu dne 11. januarja 1923 tov. Porekar.

— »O početni obuki srpsko-hrvaškega jezika na osnovni šoli«, predaval na zborovanju Učit. društva za brežiški in sevniški okraj gđc. Stupica, učiteljica srbo-hrvaščine v Krškem.

Nove knjige in druge publikacije.

— kpl Novi Rod, list za mladino. Letno 10 lir. Uredništvo se nahaja v Trstu, ul. Fabio Severo, 25. Uprava: »Novi Rod«, Trieste. — San Giovanni, Casella postale, Last in založba Zveze slovenskih učit. društev v Trstu.

— kpl Ročni zapisnik. Izdala »Zveza Jugoslovenskih učiteljskih društev« Juliske Krajine. Za leto 1923.

— kpl Josipina Turnograjska. Njeno življenje in delo. Slovenska ženska knjižnica, 1. zvezek. Str. 113. Cena —. Založila in izdala »Mari-borska tiskarna«.

— kpl Ivan Matičič: Na krvavih poljanah. Trpljenje in strahote z bojnih pohodov bivšega slovenskega planinskega polka. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Elegantly vezano. Str. 270. Cena 32 Din. S 25 slikami. (Glej oceno!)

— kpl Preplata na »Zavičaj« ostaje ista — 10 dinara godišnje. Imamo sve brojeve od septembra 1922. god. Preplata na Posvetni Radnik za prošlu godinu iznosi 20 dinara, a za novu godinu objaviće se naknadno. Srpske Narodne Pesme, prvu i drugu svesku, prodajemo po pola dinara a treću po jedan dinar od primerka. Prva sveska iz zbirke »Naša Neoslobodjena Braća« — »Naša Iskra« staje 1 dinar. Adresa za porudžbine, novčane pošiljke i korespondenciju: Uredništvo »Zavičaja« — Skopje.

Književnost in umetnost.

— k Prof. A. Sasso: Grobovi. Trilogija U. Foscola, H. Pindemontia i I. Tortia. 1918. Split. Prevajalec trilogije čuti nedvomno veliko duševno sorodnost z njenimi avtorji, kojih poezijo prevaja pristna čuvstvenost in mehkoča umetniške duše italijanske: Prevod je doživel svojo drugo izdajo baš v tej dobi, ko zeva po zemlji stotisoče skoro še svežih grobov, kajti idealni prevajalec iskreno občuduje pozabljene grobove: svojih rojakov, ki so padli v tujini in jim domovina ni mogla dati poslednjega bivališča; prevedene pesnitve jim posveča kot skupen spomenik. — Motiv vsem trem pesnitvam tvoril en in isti predmet: grob, češčenje grobov dragih pokojnikov, češčenje spomina junakov in duševnih velikov. Foscola nazivljejo splošno »pesnika grobov« in obe drugi pesmi bi bili čitatelju nejasni brez predločbe Foscolove, na kojoj se pravzaprav nanašata in koja je bila ona iskra, ki je zanetila pesniški žar njihovih avtorjev. Foscolova pesem (prva) je posvečena prijatelju Pindemontiju, ki se je tudi bavil s tem motivom. Zanimalo ga je pomajkanje-pietete tedanjega zakona, (1. 1806 izdan od Napoleona), ki ni dopuščal nikake razlike med grobovi, nikakih spomenikov in tudi ne posećanje pokopališča. To je Pindemontija, avtorja druge pesnitve napotilo, da je dal duška svojim občutem v prelepih stihih, ki jih je obelodanil kot odmev prijateljeve pesmi, kjer vzklika:

»Vaj, koliko poljba i pokolja!

Koliko li grobova se kopa,

Koliko li ličin bez ukopa...

Tretji pesnik trilogije, Torti, pa je spesnil obema prvima: »O grobovima U. Foscola i H. Pindemontia«. Slika med drugim prizore iz vojne, ki so nam, žal, le predobro znani: voz, poln mrličev, ki jih zagrebejo v skupno jamo kakor živali. Pri tem se spominja svojega prijatelja — pesnika, ki je padel v boju, a niso znali za njegovo truplo: »Istotako je bil morda pokopan tudi tvoj pesnik, o domovina!« Prevajalec je opremil knjigo s primernim uvodom in komentarjem, kar je v tem slučaju prav na mestu, ker bi bile pesmi brez tega nerazumljive. Kdor se zanima za tovrstno literaturo, mu bo knjiga prav dobrodošla. — Opozorjamo na založbo, ki je označena nad »novimi knjigami«.

k Ivan Matičič: Na krvavih poljanah. Trpljenje in strahote z bojnih pohodov bivšega slovenskega planinskega polka. — Str. 272 in 25 slik. Izšla je knjiga, kjer so opisani vsi bojni pohodi bivšega slovenskega planin, polka od prvega do zadnjega dne svetovne vojne. Pisatelji, ki je živel skoro ves čas pri polku in fronti kot navaden trpin, opisuje objektivno in živo vse strahote, ki so jih trneli naši ljudje, opisuje zločine, ki so jih ugajali nad našim moštvom avstrijski oficirji in krvni ki. Pretresljivi so prizori z Doberdobske planote, kjer so se obupno borile slabotne čete napram dvajsetkratni italijanski premoči. Potem pa v gorovju borba s plazovi, z zameti. Pohod v južne Tirole, dalje beg po Galiciji, Strašni so prizori od Hudoga loga kjer so umirali naši možje in sinovi pretresljivi so kriki umirajočih. Dalje Fajti hrib, Špacapani. Potem pa strahote s Sv. Gabrijela, kjer je doživel polk svojo Golgoto. Človeku se zdi vsa ta groza nekaj neverjetnega, a je vendar tragična resnica, krvava zgodovina, ki jo je pretrpelo toliko in toliko tisoč naših fantov in mož. Dalje poraz italijanske armade, pohod v Italijo. Strahovite boje ob Piavi, poraz avstrijske armade, njen razpad in dalje upor polka in ntega zakle-tev. V knjigi je naštetih vse polno živih prič ki svedočijo za neovržno zgodovino tega strašnega trojenja. Delo izpopolnjuje še 25 izvornih slik, ki predstavljajo vso kruto resničnost bestialne vojne. Za vsa